

ВПЛИВ СОРТОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ

Пронь І. магістр 1-го року навчання*

*Науковий керівник: к.с.-г. н. Ляшенко В.В.

Велика роль у підвищенні врожаїв сільськогосподарських культур, в тому числі і озимої пшениці, належить сорту. Це один із важливих факторів подальшої інтенсифікації сільського господарства. В зв'язку з різноманіттям ґрунтово-кліматичних умов в кожному районі необхідно підбирати такі культури і сорти, біологічні особливості яких найбільш повно відповідають природним умовам даної місцевості. Тому немає сумніву, що резервом подальшого росту урожаїв озимої пшениці є виведення нових, зимостійких та посухостійких, більш продуктивних сортів. В основі прогнозних показників на період до 2011-2016 років передбачається, що на кінець періоду озима пшениця серед зернових культур займатиме 52 % площі і 41,3 % обсягу виробництва. Для цього є сприятливі ґрунтові кліматичні умови, високоврожайні сорти, сучасна технологія. Сільськогосподарським виробникам необхідні сорти, котрі в даних ґрунтово-кліматичних умовах давали б стійкі і високі врожаї зерна хорошої якості. Прискорене впровадження таких сортів у виробництво дасть вагому приросту зерна, при чому без особливих додаткових затрат [1].

На даному етапі в нашій країні є великий набір сільськогосподарських культур і сортів, які суттєво відрізняються один від одного тривалістю вегетації, вимогами до тепла, вологи, родючості ґрунту. Це дозволяє підбирати для кожної зони і кожного господарства сорти, які найбільш відповідають місцевим ґрунтовим і кліматичним умовам.

Основою виробництва високоякісного зерна є сорт, що поєднує високу продуктивність з відмінною якістю зерна.

Продуктивність – це основна ознака, яка характеризує господарську цінність сортів. Врожай з одиниці площі визначається добутком від множення продуктивності рослин на їх середню кількість. На початку селекційного процесу оцінюють продуктивність окремих елітних рослин та їх потомства. Однак, і пізніше, коли є можливість визначити врожайність з одиниці площі, оцінка рослин за продуктивністю має певне значення.

В дослідях польового випробування ми визначали елементи структури врожаю, отримані дані наведені в таблиці 1.

За кількістю продуктивних стебел сорти істотно не відрізнялись, цей показник варіював у межах 2,3-2,5 шт.

Маса колосу з насінням є різницею маси стебла з колосом і масою стебла. Маса колосу з насінням становить у сорту Перлина Лісостепу – 3,5 г, Богдана – 2,4 г, Білосніжка – 2,2 г.

Маса зерна з колосу становить у сорту Перлина Лісостепу – 1,07 г, Богдана – 0,74 г, Білосніжка – 0,64 г. Однак, як виявилось в подальшому, це не відіграло вирішальної ролі у формуванні врожаю між сортами Богдана та Білосніжка, що, на нашу думку, напевно, пов'язано з густотою стояння рослин.

**Аналіз елементів структури врожаю сортів пшениці озимої
польового випробування**

Сорт	Кількість продуктивних стебел, шт.	Маса колосу з насінням, г	Маса зерен з колосу, г	Кількість зерен в колосі, шт.	Маса 1000 зерен, г	Урожайність, ц/га
Перлина Лісостепу	2,5	3,5	1,07	44,5	45,5	54,7
Богдана	2,3	2,4	0,74	38,6	41,8	50,8
Білосніжка	2,3	2,2	0,64	31,7	41,3	52,1

Важливим показником продуктивності озимої пшениці є кількість зерен в колосі. Дослідженням встановлено, що найбільшу кількість зерен в колосі мали рослини сорту Перлина Лісостепу і Богдана – 44,5 шт. і 38,6 шт. відповідно. Дещо меншу кількість рослини сорту Білосніжка – 31,7 шт.

Маса 1000 зерен – це генетично зумовлена ознака, яка може дуже змінюватись залежно від кліматичних умов, фітопатологічних і ентомологічних навантажень за короткий проміжок часу. Це дуже важливий показник насінневої продуктивності, який враховується при створенні нових сортів і у насінництві.

Найбільшу масу 1000 зерен мав сорт Перлина Лісостепу – 45,5 г. Сорти ж Богдана і Білосніжка масою 1000 зерен істотно не відрізнялися: цей показник становить 41,8 г та 41,3 г відповідно.

Урожайність сорту озимої пшениці є одним з найважливіших критеріїв оцінки сорту. Отримані дані урожайності польових випробувань 2005-2006 років наведені в таблиці 4.3.

Провівши польові випробування і отримавши дані урожайності, можемо відмітити, що найвищий показник мав сорт Перлина Лісостепу 54,7 ц/га, дещо нижча урожайність була у сорту Білосніжка – 52,1 ц/га. Найнижчим показником урожайності був у сорту Богдана – 50,8 ц/га.

Таким чином, проведений аналіз свідчить про те, що в умовах ТОВ «Вітчизна» Глобинського району Полтавської області, високу врожайність забезпечує сорт пшениці озимої Перлина Лісостепу. Дещо менша продуктивність відмічена при використанні сорту Білосніжка. Застосування сорту пшениці озимої Богдана в умовах нашого господарства істотно знижує показник врожайності.

Список використаної літератури:

1. Литвиненко М.А., Колипанов О.С. Вибір сорту озимої пшениці – запорука високих врожаїв // Хранение и переработка зерна. – 2002. – №5. – С. 22 – 25